

Tunnisteiden käyttö kuvailussa (pähkinänkuoressa)

Kuvailustandardiryhmän kokous 5.9.2018,

Katerina Sornova

(katerina.sornova@helsinki.fi)

Tunnistestandardeista

- § Kuvailussa käytetään erilaisia tunnisteita
 - § mm. ISBN (kirjat), ISSN (jatkuvat julkaisut), ISMN (nuottiaineisto), ISIL (tunnukset kirjastoille tms.), ISRC (äänitteiden kappaleet)
 - § toimijoille ISNI ja ORCID (Open Researcher and Contributor ID)
- § Kansainväliset verkostot
 - § vastuu standardien kehittämäisestä
- § Standardeja on kehitetty laajalle käyttäjäkunnalle, eikä ainoastaan kirjastoille
 - § esim. kustantajilla/julkaisijoilla ja tekijänoikeusjärjestöillä iso rooli
 - § intressit voivat joskus olla vastakkain (kaupalliset vrs. ei-kaupalliset organisaatiot)
 - § yhteentoimivuus

Yhteentoimivuus

- § Yhteentoimivuus kirjastojen näkökulmasta: mm. metadatan laatu, järjestelmät, kuvailukäytännöt
- § ”Tiedon **semanttinen** yhteentoimivuus toteutuu, kun eri toimijoiden välillä vaihdetun tiedon merkitys säilytetään ja ymmärretään osapuolten välillä sellaisena kuin se on lähetetty, digiaikan myös koneluettavasti. **Tekninen** yhteentoimivuus tarkoittaa tiedonsiirtotekniikoiden yhteensovittamista.” (Valtiovarainministeriö, Tiedon yhteentoimivuus.)

ISRC-tunnus (International Standard Record Code)

- § Kansainvälisen IFPI-keskuksen ylläpitämä järjestelmä, Suomessa ISRC-tunnuksia hallinnoi Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- § Musiikkituottajilla tuottajakoodiavaruudet, äänitteiden metatietoja toisaalla
 - § Suomessa tunnusten jakelu hajautettu, metatiedot Gramexilla, myös Violassa ja Yleisradion Fono-tietokannassa ISRC-tunnukset suhteellisen kattavasti 1990-luvulta lähtien
- § RDA:n näkökulmasta ISRC-tunnus = ekspression tunniste
- § Tietomallin muututtua ISRC-tunnukset keskeisessä asemassa
 - § uusi tietomalli tukee RDA:n entiteetilähtöistä kuvailutapaa

ISNI-tunnus (International Standard Name Identifier)

- § Identifioi globaalisti ja yksiselitteisesti henkilöiden ja yhteisöjen julkiset identiteetit ja erottaa ne muista samannimisistä julkisista identiteeteistä
- § Kansainvälisen ISNI-keskuksen ylläpitämä järjestelmä
 - § laaja käyttäjäkunta, metadatan laatu epätasainen, kuvailuissa eri näkökulmat/intressit
 - § Yksi julkinen identiteetti = yksi tunnus
 - § eri kirjoitusasuille, eri merkistöillä ja translitterointitavoilla kirjoitetuille nimenmuodoille, saman tunnuksen alle kuuluu myös nimen muutokset à kaikki nimenmuodot samassa
 - § kirjastoissa totuttu valitsemaan yksi nimenmuoto
 - § ISNI-tunnuksiin liittyvä data ei ole RDA:n mukaista, eikä ole MARCin muodossa, se on XML:ää
 - § KK on lähettänyt erän yhteisöjen auktoriteeteista keväällä 2018
 - § metadatan laatu ja ymmärrettävyys, kuvailukäytännöt, koneluettavuus ja yhteensopiva tiedonsiirtotapa

ToimijaKuvailupalvelu

Since 2017

§ <https://www.kiwi.fi/display/Toimijakuvailupalvelu>

§ Toimijakuvailupalvelu ohjeistaa toimijoiden kuvailua, palvelua annetaan kirjastoille. Palveluun sisältyy toimijoihin liittyvien tunnisteiden (mm. ISNIn) käytön ohjeistus.

§ Tavoitteena toimijakuvailuverkoston laajentaminen (tällä hetkellä yhteistyö Jyväskylän yliopiston ja Aalto-yliopiston kirjastojen kanssa)

§ yhteinen toimijakuvailuohje, yhteinen tuotantoalusta (Asteri)

§ Palveluosoite: toimijakuvailu-posti@helsinki.fi